

SUOMEN TRANSPLANTAATIOKIRURGINEN YHDISTYS r.y.
FINLANDS TRANSPLANTATIONSKIRURGISKA FÖRENING r.f.

LAUSUNTO

11.3.2018

Sosiaali- ja terveysministeriö

kirjaamo@stm.fi

Viitteet: STM002:00/2018 ja STM/46/2018

LAUSUNTO KUDOSLAIN (101/2001) MUUTTAMISESTA

Suomen Transplantaatiokirurgiselta yhdistykseltä pyydetään lausuntoa kudoslain muutoksesta, joka koskee uusiutumattoman elimen tai kudoksen luovuttajan määritelmien laajentamista siten, että luovuttajana voi olla muukin henkilö kuin nykysäännöksen mukainen lähiomainen tai muu läheinen. Lisäksi lakimuutoksessa ehdotetaan luovuttajalle tehtävien tutkimusten ja selvitysten perussäännösten täsmenmistä niin, että luovutuksen turvallisuus ja vapaaehtoisuus olisi taattu ja mahdollisten taloudellisten etujen hankkiminen tai tarjoaminen olisi estetty.

Suomen Transplantaatiokirurginen yhdistys edustaa elinsiirtoyksikön kirurgeja ja muita asiantuntijoita, jotka osallistuvat elinluovuttajan leikkaukseen ja varsinaiseen elinsiirtoon. Lakiluonnoksen perusteluissa on hyvin selvennetty taustoja ja periaatteita kuinka elävältä luovuttajalta tapahtuva siirtotoiminta tulee järjestää.

Elinsiirtoyksikön osuus on huomattava päätettäessä siirrosta ja yksikön tehtävänä on tehdä tarvittavat tutkimukset ja selvitykset sekä varmistaa eri lupien ja sopimusten asianmukaisuus ja hyväksyntä. Siirtoyksikkö päättää lopullisesti tehdäänkö siirto vai ei. Tässä kohtaa lakiluonnoksessa on ristiriitainen kohta, joka on lisätty pykäliin 4 ja 5 ja koskee sääntöä, että luovutuksen vapaaehtoisuuteen ja mahdolliseen taloudelliseen etuun liittyvien tutkimusten ja selvitysten tekijä ei saa osallistua irrotustoimenpiteestä päättämiseen. Elinsiirtokirurgi tekee tarkat lääketieteelliset ja kirurgiset selvitykset luovuttajasta ja vastaanottajasta mukaan lukien potilaiden haastattelun ja keskustelun luovutuksen vapaaehtoisuudesta ja taloudellisesta riippumattomuudesta. Mikäli kirurgille tai hoitohenkilökunnalle tulee tällaisessa tilanteessa ilmi seikkoja, jotka vaatisivat lisäselvityksiä ennen päätöstä, heillä kuuluisi olla mahdollisuus teettää myös omat tutkimuksensa vapaaehtoisuudesta ja riippumattomuudesta. Nyt lakiteksti antaa vaikutelman, että tällaista ei voisi tehdä, vaan siirtoyksikkö olisi ikään kuin sidottu suorittamaan luovutusleikkaus ja siirto ainoastaan jo aiemmin tehdyn riippumattoman selvityksen turvin, mikäli ei löydy muita, esimerkiksi lääketieteellisiä esteitä. On myös huomioitava, että useassa elinsiirtokeskuksessa siirtoja tekevät kirurgit vastaavat koko esitutkinnasta mukaan lukien vapaaehtoisuuden selvittäminen ja taloudellisen riippumattomuuden varmistaminen. Transplantaatiokirurginen yhdistys ja elinsiirtokirurgit toivovat tähän kohtaan jonkinlaista selvennystä tai täsmennystä, joka mahdollistaisi näiden tutkimusten tekemisen tai teettämisen

tarvittaessa myös elinsiirtoyksiköstä käsin ja mahdollisuutta kieltää siirto tai vaatia lisäselvityksiä vapaaehtoisuuden ja taloudellisen riippumattomuuden suhteen, jos viitteitä tämän suhteen ilmenee.

Nykyisen kudoslaissa on säännös (§2) koskien elävää luovutusta: Vastaanottajaa hoitava lääkäri ei saa osallistua elimien ja kudoksien irrottamisesta päättämiseen lukuun ottamatta luuydinkudoksen irrottamista. Tämä edellä mainittu rajausta koskee elinsiirtokeskuksen ulkopuolista nefrologia, joka vastaa siirron saajan hoidosta ennen siirtoa ja siirron jälkeen ja tämä rajausta on asiallinen ja riittävä eikä sitä pidä laajentaa elinsiirtokeskukseen, joka on puolueeton arvioija. Tämä huomioden lausekkeen lisäys kohtiin 4 ja 5 voisi jättää pois koko esityksestä.

Muiden kohtien osalta yhdistyksellä ja sitä kautta elinsiirtoyksiköllä ei ole kommentoitavaa, luonnos on hyvin perusteltu ja laadukkaasti rakennettu kokonaisuus, joka antaa hyvät edellytykset toteuttaa Sosiaali- ja terveysministeriön toimintasuunnitelman asettamat tavoitteet elinsiirtojen lisäämiseksi.

Suomen Transplantaatiokirurgisen yhdistyksen puolesta

Arno Nordin, osastonylilääkäri
puheenjohtaja

Suomen Transplantaatiokirurginen yhdistys r.y.
HYKS, Elinsiirtotoimisto, Meilahden sairaala
PL 340
HUS-00029
puh: 0504270242